TRONDHEIM KOMMUNE

Kommunalteknikk

Kommunedelplan
Vann i Trondheim 2027-2038
Plan for vannforsyning, avløp, overvann og vannmiljø
Planprogram - høringsutkast

Foto: Carl-Erik Eriksson

Frist for innspill: 08.01.2027

Sammendrag

Dette er et forslag til planprogram for arbeidet med kommunedelplan *Vann i Trondheim*. Planprogrammet beskriver mål og hensikt med planarbeidet, utfordringer innenfor feltet og planlagt medvirkning og framdrift.

Planprogrammet legges til grunn for det videre arbeidet med planen.

Dato: 29.10.2026

Innholdsfortegnelse

1 Innledning **4**
2 Formål og føringer for planarbeidet **4**
2.1 Generelt 4
2.2 Overordnede mål 5
2.3 Hovedutfordringer 5
2.4 Lovgrunnlag og styrende dokumenter 6
3 Planområde og planperiode **6**
4 Forslag til utredningstema **8**
5 Organisering av arbeidet **11**
6 Planprosess, medvirkning og innspill **13**

1 Innledning

Trondheim kommunes gjeldende kommunedelplan for vann, avløp og vannmiljø ble vedtatt i 2022. Siden planen ble vedtatt har kommunen mottatt nye krav til avløpsrensing. Revidert avløpsdirektiv vil sannsynligvis bli innført i denne planperioden, klimaendringer øker utfordringene med overvann og råvannskvaliteten har en negativ utvikling som vil føre til økt behov for vannbehandling. Trusselnivået har økt, det fører til skjerpede krav til beredskap og sikkerhet.

Prisveksten de siste årene har ført til at flere tiltak ikke har vært mulig å gjennomføre innenfor vedtatt kostnadsramme. Sammen med høye strømpriser og et høyt rentenivå har dette stor betydning for hvor mye innbyggerne må betale for vann og avløp i årene som kommer.Vi fortsetter med å lage en felles plan som favner alt fra vannforsyning, avløp, overvann og vannmiljø til forvaltning av kommunens dammer. Vi beholder navnet *Vann i Trondheim*.

Planen utarbeides som en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven, kapittel 11. Dette dokumentet er forslaget til planprogram. Et planprogram er et verktøy for tidlig medvirkning og avklaringer av viktige hensyn i planarbeidet. Planprogrammet skal angi formålet med planarbeidet, beskrive planprosessen med frister og deltakere, beskrive mulighet for medvirkning samt avklare viktige problemstillinger og utredningsbehov. Planprogrammet legges ut på offentlig høring. Alle interesserte kan komme med innspill og synspunkter på forslag til planprogram før planprogrammet endelig fastsettes. Kommunedelplan *Vann i Trondheim* utarbeides på bakgrunn av det fastsatte planprogrammet.

2 Formål og føringer for planarbeidet

2.1 Generelt

Kommunedelplan *Vann i Trondheim* skal danne grunnlaget for den overordnede og langsiktige styringen av vann- og avløpsvirksomheten og forvaltningen av dammene i kommunen.

Foto: Carl-Erik Eriksson

2.2 Overordnede mål

De overordnede mål er som følger:

● Godt vann, nok vann og sikker vannforsyning
● Et avløpssystem som bidrar til et godt vannmiljø
● Bærekraftig forvaltning, drift og vedlikehold
● Robust, framtidsrettet og effektiv organisasjon

2.3 Hovedutfordringer

Trusselnivået i vår del av verden har økt. Sikkerhet og beredskap har blitt et stort fokusområde både nasjonalt og lokalt. Vannforsyning og avløp er kritisk infrastruktur, og vi må ha større fokus på øvelser og beredskap. Kommunedelplanen skal beskrive hvordan vi sørger for bærekraftig forvaltning og fornyelse av vann- og avløpssektoren. Planen skal også vise hvordan vi tilpasser vann- og avløpssektoren til klimaendringene, slik at Trondheim blir mer klimarobust.

Trondheim kommunes to store avløpsrenseanlegg, Høvringen (2004) og Ladehammeren (1999), preges i stor grad av eldre utstyr og et økende behov for vedlikehold. For å møte nye utslippskrav og strengere EU-krav til rensing av nitrogen og fosfor, må Trondheim kommune modernisere begge avløpsrenseanleggene. En omfattende oppgradering er nødvendig for å beskytte vannmiljøet og sikre at infrastrukturen tåler framtidig vekst. Høvringen renseanlegg tar i dag også imot avløp fra deler av Melhus kommune.

Drikkevann med god kvalitet og sikker forsyning er grunnleggende for god helse. Trondheim får i dag drikkevann fra Jonsvatnet, fra Benna og grunnvannskilden Fremo i Melhus kommune. Kommunen kan forsyne drikkevann fra disse kildene via et nettverk av hovedrør. Vi må vurdere utvidet vannbehandling ved Vikelvdalen vannbehandlingsanlegg (VIVA), på grunn av gradvis endring av råvannskvaliteten og endrede krav fra myndigheter. Tilhørende tunnellsystem og behov for basseng må vurderes samtidig. Vi må planlegge hovednettet for å sikre god forsyningssikkerhet både ved planlagte og uforutsette hendelser. Vi må se på total kapasitet på reservevannkilden og eventuelt vurdere nye kilder.

Trondheim kommune har et stort rørnett som krever kontinuerlig oppgradering og utskifting. Vi må redusere vannlekkasjer og innlekking av fremmedvann til avløpsnettet, og det er behov for å redusere utslipp fra avløpsnettet, spesielt der dette går til sårbare områder (resipienter).

Kommunen drifter flere nedlagte vannforsyningsanlegg med tilhørende dammer. Disse dammene og områdene rundt har verdi for naturmangfoldet og friluftslivet. Skjerpede sikkerhetskrav gjør at dammene krever rehabilitering og store investeringer. Vi må vurdere om hver enkelt dam bør rehabiliteres, sikres eller eventuelt nedlegges og fjernes

Vannbransjen har over lengre tid hatt behov for økt kapasitet og personell med riktig kompetanse. En av våre utfordringer ligger i å rekruttere og beholde riktig kompetanse til alle oppgavene som skal utføres.

2.4 Lovgrunnlag og styrende dokumenter
Arbeidet med vann, avløp, overvann og dammer reguleres av en rekke lover og forskrifter. De mest sentrale er: forvaltningsloven, plan- og bygningsloven, sikkerhetsloven, forurensningsloven, vass- og avløpsanleggslova og vannressursloven. I tillegg kommer viktige sentrale forskrifter som blant annet damsikkerhetsforskriften, vannforskriften og drikkevannsforskriften.

Det foreligger også en rekke lokale styrende dokumenter slik som kommuneplanens samfunnsdel, kommuneplanens arealdel (KPA), kommunedelplanene for energi og klima, (Klimaløftene), naturmangfold og landbruket i Trondheim, interkommunal arealplan for Trondheimsregionen (IKAP), Trondheim kommunes sanitærreglement, samarbeidsavtaler med nabokommuner om vannforsyning og avløpsrensing, regional plan for vannforvaltning og utslippstillatelser. I tillegg kommer EU-direktiv som er EØS-relevant.

Høvringen renseanlegg har fra 1.1.28 fått strengere rensekrav, noe som medfører investeringer og oppgraderinger. Ladehammeren driftes i dag etter rensekrav fra 2019. Nytt EU-direktiv for avløp er vedtatt, men er foreløpig ikke implementert i norsk lov. Norske myndigheter har varslet at direktivet blir innlemmet i EØS-avtalen og norsk lov. Dette innebærer betydelig strengere rensekrav, og det er derfor satt i gang en konseptvalgutredning kalt “Fremtidens avløpsrensing i Trondheim”.

3 Planområde og planperiode

Planen gjelder vannforsyning, avløp, overvann, vannmiljø og dammer i hele Trondheim kommune. Den omfatter også drikkevannskilden Benna med nedbørfelt i Melhus kommune, drikkevannskilden Jonsvatnet med nedbørfelt som strekker seg inn i Malvik kommune og grunnvannskilden Fremo i Melhus kommune. I tillegg kommer rørledningsnettet i Melhus

kommune som overfører vann fra Benna og Fremo til Trondheim. Det foreligger også avtalefestede vannleveranser til Melhus, Malvik og Skaun som inngår som en del av Trondheims vannforsyningssystem.

Selve kommunedelplanen gjelder for en 12-årsperiode fra 2027 til 2038. Fordi vann- og avløpsanleggene har lang levetid, er det imidlertid nødvendig å vurdere utviklingen i et betydelig lengre tidsperspektiv enn selve planperioden.

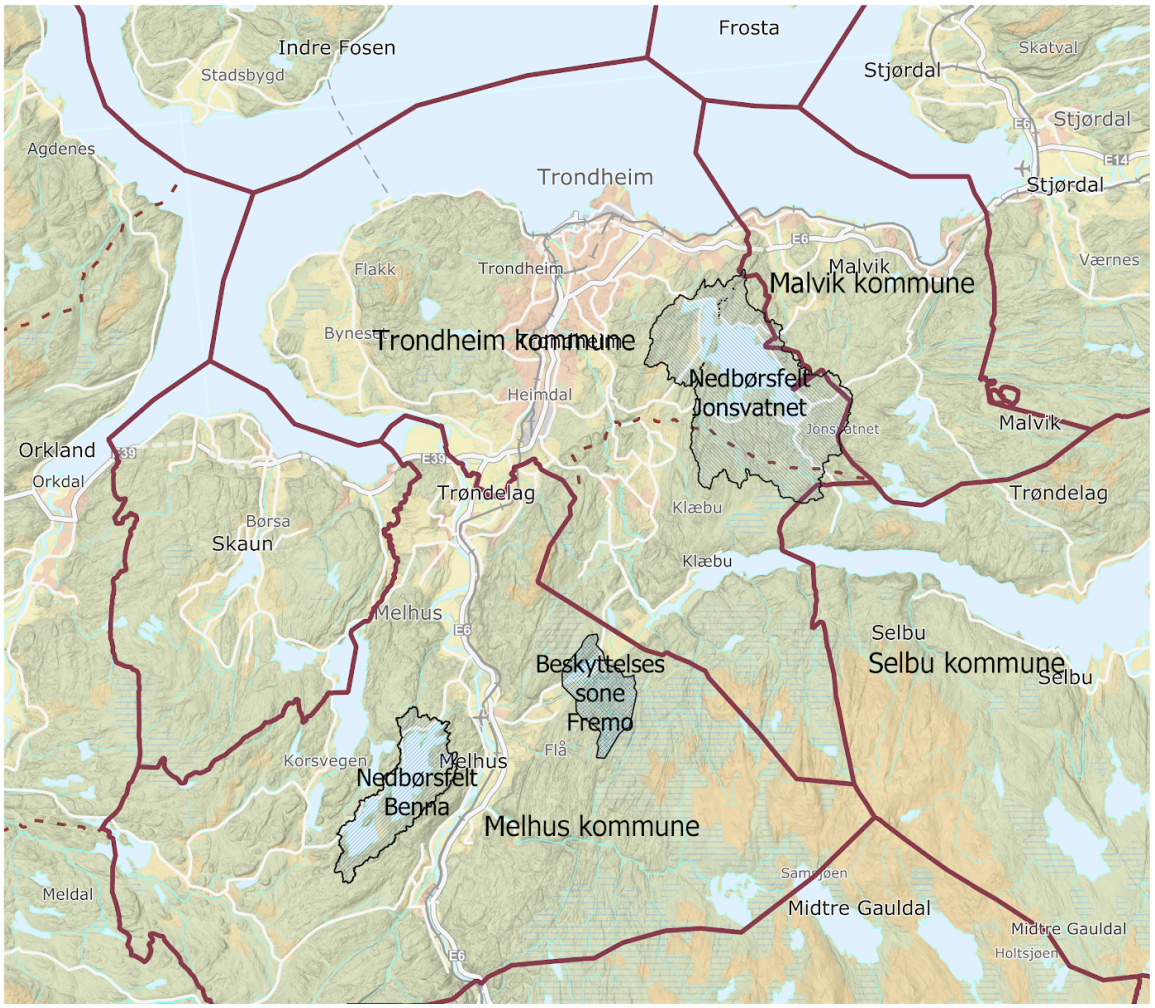

Figur 1 viser drikkevannskildene med beskyttelsessoner.

4 Forslag til utredningstema

Mange tidligere utredninger og vurderinger gjelder fortsatt. I tillegg har vi fått en del nye utfordringer. Vi vil ikke bruke ressurser på å utrede temaer på nytt, dersom forutsetningene er de samme som før. Tabellen under viser temaene vi vil prioritere.

Mål	Utredningstema	Beskrivelse
Godt vann, nok vann og sikker vannforsyning	Fare-, trusselkartlegging og forsyningssikkerhet.	Kartlegge fysiske og digitale farer og trusler mot drikkevannsforsyningen som grunnlag for ROS-analyser og etterfølgende tiltak. Analysere leveringssikkerhet ved ulike forsyningssituasjoner, både kommunalt og regionalt, eksisterende og framtidige, og vurdere konsekvenser ved både planlagte og uforutsette hendelser.
	Vannproduksjon fram til forbruker.	Vurdere behov for bedre vannbehandling og ytterligere sikring av kommunale og private kilder. Kartlegge tilstand på høydebasseng, trykkøkningsstasjoner og distribusjonsnett.
	Fornyelse rørnett	Vurdere nødvendig nivå på fornyelse av vannettet. Videre vurdere valg av metoder og potensial for samordning av tiltak og strategi.

Mål	Utredningstema	Beskrivelse
Et avløpssystem som bidrar til et godt vannmiljø	Vannmiljø, tilstand og påvirkninger	Utarbeide forurensningsregnskap for avløpssystemet. Vurdere hvordan avløp, klimaendringer og ulike forurensingskilder påvirker vannforekomstene. Kvantifisere utslipp fra avløps- og overvannsnettet, både med hensyn til mengder og kvalitet, og vurdere tiltak for å redusere påvirkningen.
	Fornyelse avløpssystemet	Vurdere nødvendig nivå på fornyelse av avløpsnettet, inkludert rør, pumpestasjoner og overløp. Videre vurdere valg av metoder og potensial for samordning av tiltak, og strategi. Kartlegge kapasitetsutfordringer som følge av byvekst og klimaendringer og vurdere aktuelle tiltak. Vurdere langsiktige behov for separering av avløpsnett og lokale tiltak for å redusere overvannsmengder.
	Fornyelse avløpsrenseanlegg	Vurdere nødvendige tiltak for å sikre stabil drift og oppfylle nåværende og framtidige utslippskrav (EU-direktivet), for å unngå negativ påvirkning på vannmiljøet.
	Fremmedvann	Kartlegge mengden fremmedvann (regnvann, grunnvann, drensvann) i avløpssystemet, hvilke ulemper dette medfører med spesielt fokus på Nidelva, og vurdere tiltak.

Mål	Utredningstema	Beskrivelse
Bærekraftig og effektiv forvaltning, drift og vedlikehold	Klima og utslippsanalyser	Kartlegge energibruk, klimagassutslipp og klimafotavtrykk og sette relevante mål og tiltak for hvordan vi kan bidra til kommunens klima- og energimål.
	Dammer	Vurdere behov for rehabilitering, sikringstiltak og eventuelt nedleggelse av kommunale dammer.
	Vannmengde-regnskap	Sette opp vannmengderegnskap for kommunale vann- og avløpssystemer som inkluderer vannproduksjon, lekkasjetap, fremmedvann, overløpsutslipp og vann gjennom avløpsrenseanlegg.
	Byutvikling	Vurdere forventet byutvikling og behov for utvidelse av forsyningsområdet.
	Økonomi	Presentere alternative forslag til drifts- og investeringsbudsjett for tolvårsperioden med ulike gebyrkonsekvenser. Beskrive hvilke konsekvenser de ulike forslagene vil ha for oppfyllelse av sektorens mål på kort og lang sikt.

Mål	Utredningstema	Beskrivelse
Robust, fremtidsrettet og effektiv organisasjon	Informasjon til innbyggere	Vurdere hvordan vi skal kommunisere og informere innbyggerne. Vurdere om resultatene av kundeundersøkelsene medfører behov for tiltak.
	Ansvar for overvann	Avklare ansvar for problemstillinger knyttet til overvann med relevante enheter.
	Organisering, kompetansebehov, rekruttering og bemanning	Utrede hvordan organisasjonen må rigges for å ha nok folk og riktig kompetanse til å gjennomføre oppgavene.
	Planhierarki	Beskrive eksisterende planer og framtidig behov for utarbeidelse av planer for vann- og avløpsvirksomheten.

5 Organisering av arbeidet

Planen vil utarbeides av byutviklingsdirektøren i regi av Kommunalteknikk i tett samarbeid med Trondheim bydrift og Klima- og miljøenheten. Det er nedsatt en styringsgruppe og en arbeidsgruppe som vist i figuren under. Andre enheter i kommunen vil bli involvert ved behov, og en rekke andre medarbeidere vil bistå i utredning av de ulike deltemaene.

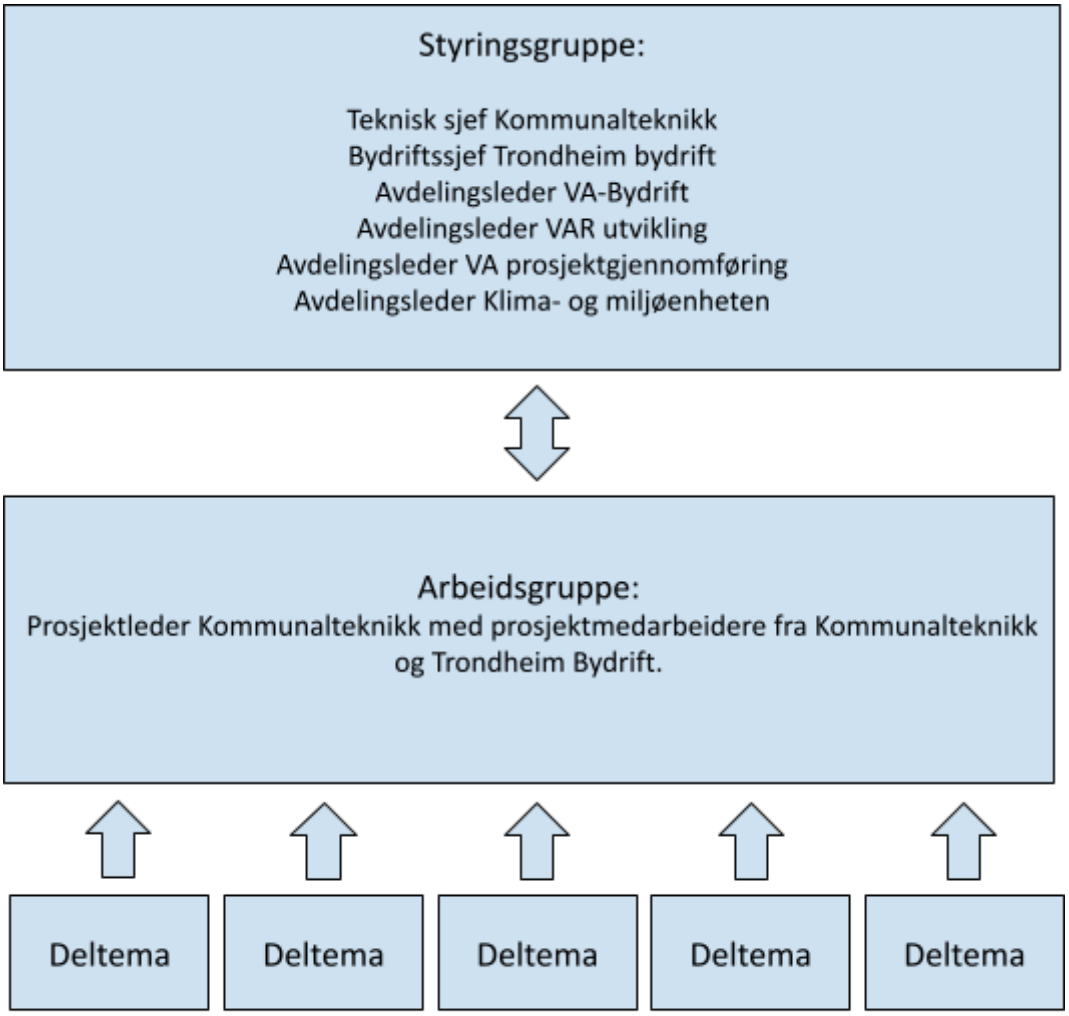

Figur 2 Organisering av Kommunedelplan vann

6 Planprosess, medvirkning og innspill

Planen skal gjennomføres som en kommunedelplan etter plan- og bygningsloven. Planprosessen er illustrert i figur 3 under.

Det legges opp til informasjon og mulighet for innspill på følgende måter:

- Forslag til planprogram (dette dokumentet) sendes ut på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Det gis mulighet for innspill til planprogrammet. Endelig planprogram vil deretter bli fastsatt ved politisk behandling.
- Forslag til kommunedelplan vil på samme måte bli gjenstand for høring og offentlig ettersyn med mulighet for innspill før endelig politisk vedtak.
- Det legges opp til egne møter med aktuelle myndigheter, slik som Mattilsynet og Statsforvalteren.
- Nabokommuner vil bli informert om arbeidet og gitt mulighet til å uttale seg og komme med innspill.
- For å sikre god medvirkning vil man under arbeid med de ulike temaene i kommunedelplanen søke medvirkning fra alle relevante berørte parter.

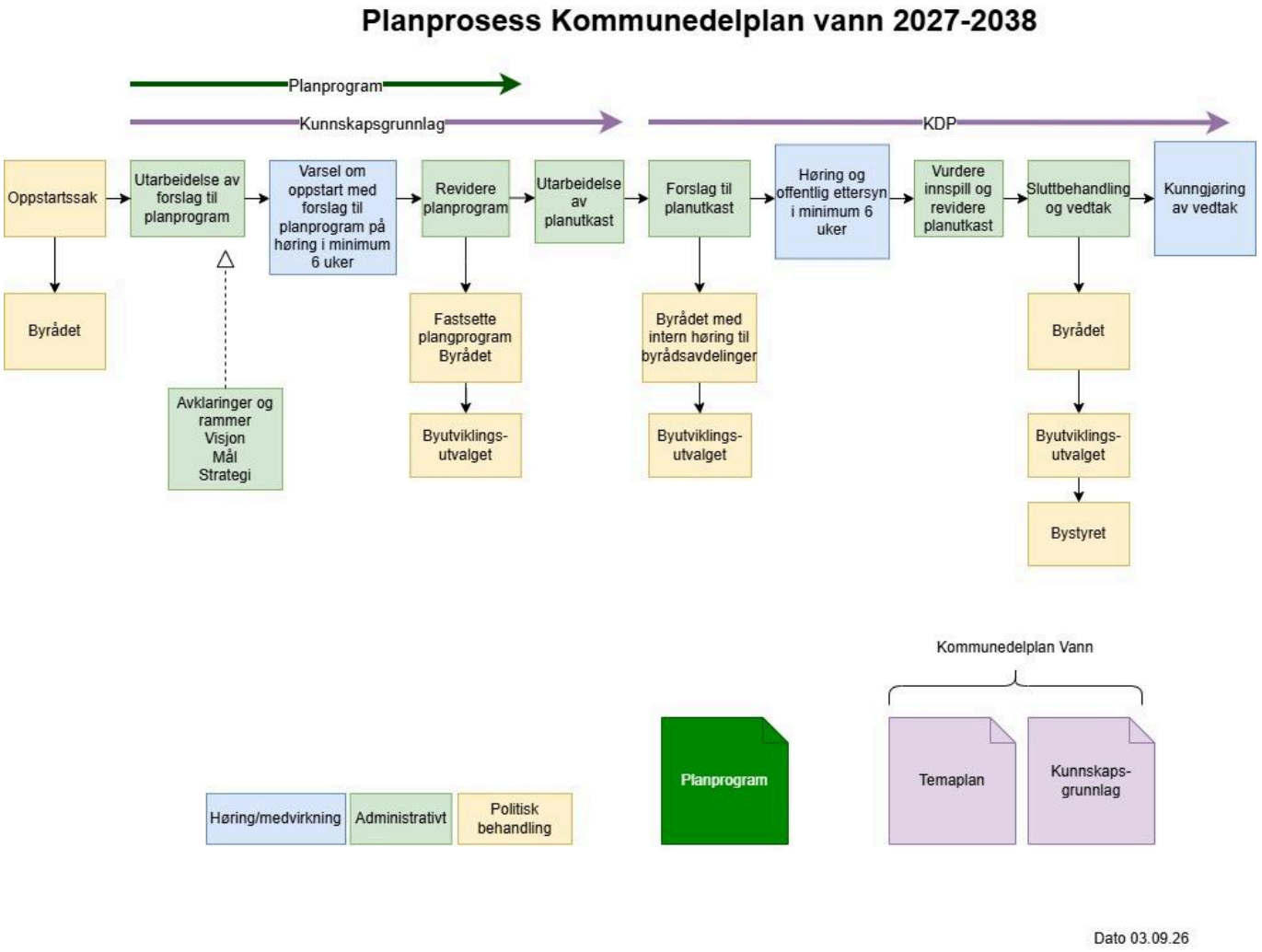

Figur 3 Planprosess med milepæler for Kommunedelplan Vann i Trondheim

Tabell 1 Fremdriftsplan Kommunedelplan Vann i Trondheim

Aktivitet	**Tidspunkt**	**Beskrivelse**
Oppstartssak i Byrådet	August 2026	Politisk behandling av oppstart for planarbeid. Behandlet som sak BS 414/2026 i Byrådets møte 06.08.26.
Oppstart av planarbeid	november 2026	Kunngjøring av planoppstart med høring av planprogram.
Fastsettelse av planprogram	februar 2027	Endelig fastsettelse i Byrådet og Byutviklingsutvalget.
Utarbeidelse av plandokumenter	August 2026 – desember 2027	Produksjon av plandokumenter, utredninger, ROS-analyse og tiltaksplan. Intern medvirkning.
Førstegangs behandling	Januar 2028	Politisk behandling før utleggelse til offentlig ettersyn.
Høring og offentlig ettersyn	Februar – mars 2028	Innspill fra berørte parter og offentligheten.
Forventet sluttbehandling og vedtak	Juni 2028	Vedtak i Byrådet, Byutviklingsutvalget og Bystyret.

Foto: Carl-Erik Eriksson, Trondheim kommune